

PRÍPADOVÁ ŠTÚDIA:

VÝZVA ALEBO PREKÁŽKA

Téma:	Zameranie:
špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby, poruchy učenia, školské vzdelávanie, poruchy učenia vo vývinovom cykle, sociálna skupina a spolupatričnosť	Psychologická disciplína: vývinová psychológia, pedagogická psychológia, sociálna psychológia Odporúčaný odbor štúdia: lekárstvo a ošetrovateľstvo, sociálna práca, logopédia a liečebná pedagogika, učiteľstvo a pedagogické vedy

1 Ak sa v škole od ostatných v niečom líšite, zvyčajne to býva prekážka, ktorá bráni vášmu
2 hladkému „zapadnutiu“. Stalo sa to aj Andrei, u ktorej bolo na základe žiadosti matky
3 v 3. ročníku základnej školy zrealizované špeciálno-pedagogické a psychologické vyšetrenie
4 v spádovom centre poradenstva a prevencie. Dôvodom boli ťažkosti v oblasti vzdelávania,
5 ktoré sa prejavovali najmä v nesústredenosti, nepozornosti pri písomných prácach,
6 pomalšom pracovnom tempe. Zvýrazňovalo sa to najmä pri testovaní či v päťminútovkách.
7 V odborných správach z vyšetrení v období jej deviatich rokov, bolo uvedených množstvo
8 informácií z rôznych oblastí jej života. Tu sú niektoré z nich.

9 Správa z vyšetrenia

10 Andrea žije v úplnej funkčnej monolingválnej rodine, v ktorej komunikácia prebieha výhradne
11 po slovensky. Je jediným dieťaťom (z 2. fyziologickej gravidity). Žije v trojizbovom byte
12 so svojou mamou (41 rokov) a otcom (41 rokov). Obaja rodičia sú zdraví (bez prítomnosti
13 akejkoľvek poruchy), vysokoškolsky vzdelaní, so stabilným zamestnaním. Matka pracuje ako
14 učiteľka, otec je grafický dizajnér. Rodina je harmonická. Obaja rodičia venujú Andrei
15 primeranú pozornosť a podporujú jej záujmy. Tehotenstvo matky prebehlo bez komplikácií.
16 Pôrod sa uskutočnil v 39. týždni tehotenstva a bol ukončený akútnou sekciou
17 pre nepostupujúci pôrod. Andrea vážila 3260 g, merala 49 cm, hodnoty AS boli 8/10/10.
18 Popôrodná adaptácia bola primeraná. Andrea začal samostatne ložiť v 9. mesiaci a sedieť
19 približne v 10. mesiaci. Samostatná chôdza nastúpila v 13. mesiaci jej života. Džavotanie sa
20 objavilo v 7. mesiaci, prvé slová v cca. 15. mesiaci. Predprimárne vzdelávanie sa začalo od 2,6
21 roka s adaptačnými ťažkosťami. Andrei bola poskytovaná do konca mladšieho školského
22 veku logopedická starostlivosť z dôvodu dyslálie. Mama udáva, že školské ťažkosti sa
23 neobjavili hneď. Prvé, výraznejšie, nastali v období, keď pribudol počet domácich úloh.
24 U Andrey sa prejavila zvýšená únava, nervozita, neustále vyžadovanie prítomnosti matky
25 pri domácich úlohách, jej čítanie zadaní a priebežnú kontrolu.

26 Počas vyšetrenia bola Andrea v kontakte veľmi bezprostredná. Podľa slov matky sa dokáže
27 rýchlo adaptovať na nové prostredie, ľahko si nachádza kamarátov a kamarátky.
28 Do kontaktu, aj s cudzími ľuďmi, vstupuje bez obáv, so záujmom, je pozitívne naladená, veľa
29 rozpráva a veľmi dobre spolupracuje. Je aktívna, tvorivá, vyhľadáva nové impulzy. V kontakte
30 s autoritou je spontánna, v popredí správania badať mierne detské prejavy a potrebu uistenia
31 alebo usmernenia, rituálne prejavy neboli spozorované. Rečový prejav má produktívny,
32 nenútený, obsahovo a formálne primeraný (príležitostne ešte možno pozorovať rotacizmus).
33 Sústredenosť pozornosti je primeranej intenzity, mierne zvýšená roztržitosť, vonkajšie rušivé
34 podnety nemajú na výdrž vplyv. Podľa triednej učiteľky je v kolektíve bezproblémová, dokáže
35 sa zapojiť do hry, ale veľa času trávi počas prestávok samostatným kreslením. V prípade, že
36 ju niečo zaujme, intenzívne o téme rozpráva a poskytuje informácie aj ostatným deťom.
37 Mimo školy navštevuje tanečný krúžok, keramický krúžok a hudobnú prípravku. Veľmi rada
38 kreslí. Rodina vlastní veľkú knižnicu, kde možno nájsť množstvo rôznych kníh. Rodičia tiež
39 s Andreou navštevujú blízku miestnu knižnicu. Športu sa príliš nevenuje, škola, ktorú
40 navštevuje, však športu prikladá veľkú váhu, čo Andrea príliš neoblubuje. Väčšinu letných
41 a zimných prázdnin trávi spolu u starých rodičov z matkinej strany, kde sa schádza celá
42 rodina. Andrea má teda intenzívny kontakt so sesternicou (11 rokov) a bratrancom (13 rokov),
43 s ktorými veľmi dobre vychádza.

2

44 Aktuálna úroveň intelektových výkonov sa nachádza v pásme nadpriemeru populačnej
45 normy. Úspešné zvládanie školského vzdelávania ovplyvňujú vývinové osobitosti – pomalé
46 psychomotorické tempo, znížená frustračná tolerancia, mierne oslabená schopnosť
47 integrácie zrakových vnemov s jemnou motorikou. Sluchová analýza a syntéza slov sú na
48 dobrej úrovni. V sluchovom rozlišovaní sa vyskytuje minimálna chybovosť, čo poukazuje na
49 dobrú úroveň fonematického uvedomovania. Sluchová verbálna pamäť, ako aj reprodukcia
50 rytmických štruktúr je v norme. Čítanie je plynulé, tempo čítania je pomalé, na úrovni
51 poruchy. Intonácia je prirodzená, chybovosť minimálna, reprodukcia čítaného textu je
52 výstižná, podrobná. Mikromotorika očných pohybov je v norme. Andrea píše pravou rukou,
53 úchop pera je nesprávny, pozorovať možno zvýšený tlak na podložku. Počet chýb v diktáte aj
54 v pravopisnom teste je v norme. Psychomotorické tempo a schopnosť rozdeľovať pozornosť
55 sú v norme, občas pozorujeme kolísanie pozornosti. Krivka učenia má rastúci charakter.

56 Z týchto prvých vyšetrení vyplynul záver Špecifická porucha učenia – dyslexia a odporúčanie
57 evidovať Andreu ako žiačku so špecifickou poruchou učenia a vzdelávanie formou
58 individuálnej integrácie (platnej v danom školskom roku). Poradňa odporúčala uskutočniť
59 úpravy najmä v slovenskom jazyku a cudzích jazykoch a zaradiť špecifický predmet RŠF.

60 Andrea podstúpila po tejto diagnostike s odstupom niekoľkých rokov ešte ďalšie vyšetrenia.
61 Dnes je už z nej šestnásťročná dievča, ktoré navštevuje umelecky zameranú strednú školu.
62 Tvrdí, že sa konečne našla a je „medzi svojimi“. Pri spomienkach na vzdelávanie
63 na predchádzajúcom vzdelávacom stupni však ona i jej mama uvádzajú náročnosť domácej
64 prípravy, ktorá trvala častokrát mnoho hodín a stála ich veľa úsilia. Bola z nej vyčerpaná nielen
65 Andrea, ale i zvyšok rodiny. Náročné bolo aj fungovanie v triede. Vo vzťahu k škole
66 a triednemu kolektívu sa v priebehu nasledujúcich ročníkov u Andrey zvyšovala nepohoda

67 a chýbanie spolupatričnosti. Odmietala chodiť na školské výlety a iné akcie, kamarátky
68 a kamarátov si nachádzala skôr mimo školského prostredia na umelecky ladených krúžkoch.
69 Ťažkosti pribudli najmä na druhom stupni, keď nie všetci učitelia a učiteľky akceptovali
70 Andreinu diagnózu a adekvátne upravovali vzdelávanie špecificky vo vzťahu k jej potrebám.

1 **Andrea (16 rokov) rozpráva o tom, aké je fungovať v škole ako integrovaná žiačka**

2 *Začalo sa to ako celkom nevinný volejbalový zápas. Veríte, že som vlastne*
3 *do toho dňa, a to som mala už 10 rokov, ani nevedela, že som integrovaná a čo to vôbec*
4 *znamená? Až keď mi po mojom úspešnom zásahu začal Samo nadávať do integrovaných,*
5 *uvedomila som si, že sa ma to týka. Nechápala som síce, čo to znamená, ale jednoducho som si*
6 *to spojila – byť integrovaná je nadávka.*

7 *Na ďalšej hodine sme mali písať písomku zo slovenčiny. Všimla som si, že zatiaľ čo ja som mala*
8 *tri dopĺňovačky, spolužiačka Majka, ktorá so mnou sedí, mala úloh viacero a úplne iných.*
9 *Postavila som sa a šla som za pani učiteľkou s tým, že asi niekde nastala chyba. Vysvetlila mi,*
10 *že je všetko v poriadku. Domov som prišla s množstvom otázok: Som iná? Prečo mám iné úlohy*
11 *ako ostatní? Čo to vlastne znamená, že som integrovaná? Prečo som vlastne integrovaná?*
12 *Mama mi všetko ochotne vysvetlila, ale aj tak vo mne pretrval dojem, že to asi nie je v poriadku,*
13 *byť takáto.*

14 *Ten týždeň bol náročný. Na druhý deň nás čakala neohlásená riaditeľská písomka, ktorá sa*
15 *začala rozdelením triedy. Učiteľka, ktorá prišla, nám prikázala, aby v triede ostali len decká,*
16 *ktoré nie sú integrované. Integrovaní, ktorých menovite prečítala, mali prejsť do vedľajšej triedy.*
17 *Keď sme sa vrátili, všetci na nás hľadeli akosi inak. Síce mi pomohlo, že som v tom nebola sama,*
18 *ale nikto z našej skupiny sa necítil v pohode. A keď sa spolužiačky pýtali, čo sme mali*
19 *na riaditeľskej písomke, a zistili, že naše zadania boli „jednoduché“ oproti ich, spustila sa lavína.*
20 *Vraj už chápú, prečo máme dobré známky. Všetko kvôli úľavám – my máme jednotky a oni*
21 *dostávajú trojky a štvorky. Odnášala som si z toho celého poznanie, že v ich očiach znamená byť*
22 *integrovaná vlastne lenivosť, nadŕžanie učiteľiek a vymyslené ťažkosti – lebo ved’*
23 *na mne nebolo nič vidieť.*

24 *Dnes, keď sa na to pozerám z pohľadu stredoškolačky fungujúcej v novom školskom prostredí*
25 *s novými spolužiačkami a spolužiakmi, vedela by som im lepšie oponovať. No vtedy som to*
26 *nedokázala a chýbalo mi, že mi s tým v škole nikto nepomohol. Pracovali síce so mnou, mnohí*
27 *sa mi snažili prispôsobiť učebnú látku a uľahčiť tak vzdelávanie, ale na ostatných a moje*
28 *fungovanie medzi nimi sa akosi „pozabudlo“.*

UČITEĽSKÁ
AKADÉMIA
Univerzita Komenského
v Bratislave

Ako citovať tento učebný materiál:

Lemešová, M., Minarovičová, K., Sokolová, L., & Zacharová, Z. (2024). *Výzva alebo prekážka*. In: Dvorská, D., Sokolová, L., Karolčík, Š., Dovičák, M., Griguš, S., & Hrcán, Z.: Učiteľská akadémia UK [webová stránka]. Získané z <https://www.ucitelskaakademia.sk/pripady-a-pribehy/psychologia-x-krat-inak/vyzva-alebo-prekazka>

Prípadové štúdie a zadania sú súčasťou publikácie:

Lemešová, M., Minarovičová, K., Sokolová, L., & Zacharová, Z. (2024). *Psychológia x-krát inak*. Univerzita Komenského v Bratislave. ISBN 978-80-223-5955-9.